

Γενεράς Ἰσραηλ.

Ῥόμος.

379.494.954

ΓΕΝ

164

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΓΕΝΕΡΑΛΙ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

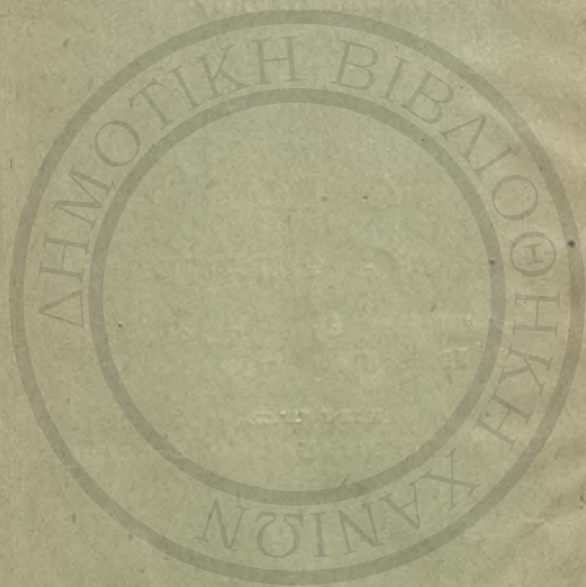
ΛΟΓΟΣ

ΡΗΘΕΙΣ ΤΗ 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1924

**Ἐπὶ τῇ ἐγκαταστάσει
τοῦ Βοῦ Γυμνασίου Χανίων**

**ΕΝ ΤΩ
ΠΡΩΤῼ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚῷ ΣΧΟΛΕΙῳ**

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ 1924

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

25 ΔΥΣΤΟΥ 1924

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΓΕΝΕΡΑΛΙ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΡΗΘΕΙΣ ΤΗ 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1924

Ἐπὶ τῇ ἐγκαταστάσει
τοῦ Βοῦ Γυμνασίου Χανίων

ΕΝ Τῷ
ΠΡΩΤῳ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚῷ ΣΧΟΛΕΙῳ

ΔΩΡΕΑ

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΑΝΤΩΝ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ 1924

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

4965

28.3.1958

Λογος

Χανίων

Είδος

279.4909 59 / 600

1972
1972

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

(Προσημείωσις. Τῆ 24 Φεβρουαρίου 1924 τῆ 11η π.μ. ὥρα ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ Β' Γυμνασίου Χανίων, ἐγκατασταθέντος ἐν τῷ εὐρυχώρῳ οἰκῆματι, ἐν ᾧ ἐλειτούργει πρότερον τὸ ἑπτατάξιον Δημοτικὸν Μουσουλμανικὸν σχολεῖον καὶ τὸ ἰδιωτικὸν προγυμνάσιον (Ρουσιγιέ). Ἐν τῷ αὐτῷ δ' οἰκῆματι ἐλειτούργησεν ἄλλοτε καὶ Μουσουλμανικὸν Γυμνάσιον (Ἰντατιγιέ). Ἰκανὸς κόσμος γονέων καὶ κηδεμόνων, ὁ Ἐπίσκοπος Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου, ὁ Νομαρχῶν, ὁ Δήμαρχος, οἱ καθηγηταὶ ἀμφοτέρων τῶν Γυμνασίων, τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς, ὁ διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου, οἱ Ἐπιθεωρηταί, ὁ Γενικὸς τῆς ἐν Κρήτῃ Παιδείας καὶ ὁ τῶν δημοτικῶν Σχολείων τοῦ Νομοῦ Χανίων, πολλοὶ Δημοδιδάσκαλοι καὶ πολῖται καὶ ὅλος ὁ μαθητικὸς τῆς μέσης ἐνπαιδείσεως τῶν Χανίων κόσμος ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν τὰ ἐγκαίνια. Μετὰ τὸν Ἀγιασμόν, ὃν ἐτέλεσεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος κ. Ἀγαθάγγελος μετὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς πόλεως κλήρου, ὁ Γυμνασιάρχης κ. Β. Γενεραλὶς προσφωνῶν τὴν ἐκλεκτὴν ὁμήγηυριν εἶπε τάδε:)

Αθορύβως καὶ ἀνεπιδείκτως βίον ὄλονέν
τῷ διδασκαλικῷ ἔργῳ διανύσαντες, οὐ
δὲ περὶ τὰς δυσμῆς τοῦ βίου σκοποῦμεν
νὰ μεταβάλωμεν χαρακτῆρα. Πράττομεν
ὅ,τι δυνάμεθα καὶ ὅ,τι ἔχομεν καθῆκον.
Εὐτυχῶς ἡ γεροντικὴ μου ἀδυναμία ζωο-
γονεῖται ὑπὸ τοῦ νεαροῦ σφρίγους καὶ τῆς
ἀειζώου δραστηριότητος πεφιλημένων συ-
ναδέλφων καὶ ὑπὸ τῆς ἀκάμπτου προσηλώ-
σεως εἰς τὸ ἔργον μας τῶν τῆς καθεστη-
κυίας ἡλικίας σοβαρῶν συνεργατῶν, καὶ
οὕτω τὸ τιμητικὸν ἔργον τοῦ μεταξὺ ἴσων
προϊσταμένου καθίσταται εὐκόλον καὶ καρ-
ποφόρον, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζεται δι' ἀκαί-
ρου θορύβου νὰ καλύπτῃ ὅ,τι τυχὸν ἔλλι-
πὲς θὰ ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ δράσει αὐτοῦ.
Οὕτω σήμερον καλοῦμεν εἰς πενιχρὰν ἐορ-
τὴν μόνον, διὰ νὰ εὐλογηθῇ τὸ τέμενος
τοῦτο τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς ἀγίας
ἡμῶν πίστεως, τὸ ὁποῖον ἀλλόθροοι καὶ
βαρβαρόηχοι Μοῦσαι μέχοι χθὲς ἠσχήμε-
ζον, ἀπὸ μιᾶς δὲ ἑβδομάδος αἱ Ἑλληνικαὶ
καλλύνουσι καὶ κοσμοῦσιν αὐτὸ διὰ τῶν

ἡδυλάλων καὶ γλυκυμόλων αὐτῶν φθόγ-
γων.

Σύντομον ἐρμηνείαν τοῦ ἐν τῷ τεμνεῖ
τούτῳ ἔργου τῶν Μουσῶν σκοπεῖ ἡ πάρο-
δος μου ἐπὶ τὸ ἀπλοῦν τοῦτο καὶ ταπεινὸν
βῆμα, ἀνάλογον ἄλλως πρὸς τὸ γυμνὸν
καὶ ἀνεπίδεικτον σύνολον.

Ἐν τῷ ἐγωϊστικῷ αἰῶνι τῆς λατρείας
τῆς ψυχρᾶς, ἀλλὰ κυριάρχου δυστυχῶς ὕλης,
ἐν ᾧ ζῶμεν, χλευάζεται ἡ ἰδεολογία καὶ
σχεδὸν ἐμπαίζεται πᾶν μὴ προσηρμοσμένον
πρὸς τὴν ὑλοφροσύνην. Αἱ προγονικαὶ
ἡμῶν ἀρεταὶ δὲν θεωροῦνται πλέον ἀτυ-
χῶς ἄξια μιμήσεως. δὸς δ' εἰπεῖν ὅτι καὶ
περιφρονοῦνται, ἐκλαμβανόμεναι ὑπὸ τοῦ
ἀτομικοῦ ἐγωϊσμοῦ ὡς προλήψεις ἀποσκο-
ρακιστέαι. Ὁ ἐγωϊσμὸς οὗτος ἓνα καὶ
μόνον σκοπὸν ἔχει, πρὸς ὃν χωρεῖ ἀχαλί-
νωτος, νὰ κατακτήσῃ τὴν κατὰ τὴν ἀντί-
ληψίν του εὐμάρειαν, πρὸ οὐδενὸς θεμι-
τοῦ ἢ ἀθεμίτου ὑποχωρῶν, φθάνει μόνον
νὰ συσσωρεύσῃ ἀφύθονον ὕλην, ἀδιαφο-
ρῶν, ἃν ὁ πολλαπλασιασμὸς οὗτος τῆς

ύλης ὑπ' αὐτοῦ εἶναι ἀφαίρεσις ζωῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἀποστράγγις τῆς ζυτικῆς ἱκμάδος τῶν πολλῶν πρὸς ὄγκωσιν τῆς εὐμαρείας τοῦ ἑνός.

Ἄλλὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι προῖδν τοῦ παγκοσμίου ἀνέμου, ὃν ἐξαπέλυσεν ὁ ἄγριος πόλεμος, δηλητηριάσας ψυχικῶς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μειβαλὼν πᾶσαν φιλάλληλον ιδιότητα εἰς ἀγρίαν ἐγωπάθειαν. Ὅσον ἰσχυρὸς ὄμως καὶ ἂν εἶναι ὁ δηλητηριώδης ἄνεμος, θὰ κοπάσῃ θὰ παρέλθῃ. Ἄρκει οἱ ποικίλοι ἐν παντὶ ἔθνει καὶ πάσῃ κοινωνίᾳ παράγοντες τῆς ἀγωγῆς νὰ ἐντερνισθῶσι τὴν σώτειραν ἰδέαν τῆς πληρώσεως τοῦ καθήκοντος, καὶ νὰ ἀγωνισθῶσι κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἰγωϊσμοῦ καὶ τῆς ὑλορροσύνης, ἅτινα κατὰ τὴν ἀψευδῆ τῆς ἱστορίας μαρτυρίαν ὅπου ἐκυριάρχησαν, ἀργὰ ἢ γρήγορα, μόνον καταστροφὰς καὶ ἐρείπια ἐσώρυσαν.

Παράγων τῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν κατευθύνσεως εἶναι καὶ τὸ σχολεῖον, καὶ δὴ τὸ Γυμνάσιον, τοῦ ὁποίου ὁ πρῶτιστος καὶ

ἀνώτατος σκοπὸς εἶναι νὰ μορφώσῃ πρῶ-
τα τὸν ἄνθρωπον, τὸν πολίτην, τὸν Ἑλ-
ληνα, τὸν Χριστιανόν, καὶ εἶτα τὸν ἀγω-
νιστὴν ἐν τῷ βιοτικῷ σταδίῳ, τὸν μηχαν-
νικόν, ὅστις θὰ κατευθύνῃ τὴν ὕλην εἰς
χρησιμοποίησιν ὑπὲρ τῆς ζωῆς, ἐν πάσῃ
αὐτῆς τῇ ἐκδηλώσει. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα
καί οἱ τὸ ἄξιον τοῦ ὀνόματος γυμνά-
σιον, ἀπεργαζόμενον τοὺς τροφίμους αὐ-
τοῦ διπλῶς μεμορφωμένους καὶ τελείους,
ὅσον εἶναι τέλειος ὁ χαρίεις τοῦ Μειάν-
δρου ἄνθρωπος.

Ἄκουσον λοιπόν, ἀγαπητὴ τοῦ Γυ-
μνασίου νεότης, ἐν περιλήψει ἀπὸ τοῦ γε-
ροντικοῦ μου στόματος, ὡχρῶς καὶ ἀτό-
νως, ὅσα ἐκτενέστερον ἐνωτίζεσαι καθ' ἐ-
κάστην παρὰ τῶν ἀγαπητῶν μοι σοφῶν
συναδέλφων, ὧν ἡ δραστηριότης καὶ ἐπι-
μέλεια ἀναπληροῦσι τὸ ἔμὸν ἀσθενές καὶ
ἐλλιπές.

Ἐὰν μὲ μίαν φράσιν εἶπω, ὅτι σκοπὸς
τοῦ Γυμνασίου εἶναι ἡ ἄδρυνσις τοῦ νοῦ,
ἡ ἰσχυροποίησις πνεύματος καὶ σώματος,

ἡ μάλαξις τῆς καρδίας, ἡ μόρφωσις χα-
ρακτηῆρος, δὲν θ' ἀποσιῶ τοῦ ἀκριβοῦς.
Ὁζώδη καὶ ἀκαλλῆ ξύλα παραλαμβάνει
τὸ Γυμνάσιον καὶ ἀπεργάζεται καλλιτεχνι-
κὰ ὄργανα διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς προ-
βούλου πάσης κοινωνίας τάξεως τῶν ἐπι-
στημόνων, τῶν πολιτικῶν, τῶν ἱερέων,
τῶν μηχανουργῶν, τῶν μεγαλεμπόρων,
τῶν ἀρχόντων. Αναπτύσσει πάσας τὰς δυ-
νάμεις τοῦ τροφίμου αὐτοῦ, ἀσκεῖ αὐτὸν
εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ κανονικῶς διανοεῖσθαι,
εἰς τὸ ἐλευθέρως καὶ αὐτοτελῶς κρίνειν.
Ἀναπτύσσει ἔτι ἐν αὐτῷ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀ-
γαθοῦ καὶ καλοῦ καὶ παρέχει ἐν γένει τὴν
ἀνωτέραν παιδευσιν. Πάντα δὲ ταῦτα πα-
ρέχει ὑπὸ ἓνα, ἀλλ' ἀταράβατον ὄρον,
τὸν ἔθισμ. ν εἰς τὸ ἐργάζεσθαι, τὴν προ-
σῆλωσιν εἰς τὸ καθῆκον.

Ἡ ἀρετὴ λοιπόν, ἣτις εἶναι ὁ τελικὸς
σκοπὸς πάσης παιδεύσεως, γίνεται ἀνα-
φαίρετον κημᾶ σου, ἔφηβε, διὰ τῆς ἐρ-
γασίας, διὰ τῆς εἰς τὸ καθῆκον ἀφυσιώ-
σεως. Πρὸ ταύτης δ' ὅμως ἰδρῶτα οἱ θε.

οί, καθ' Ἡσίοδον, εἶθησαν, καὶ ἀντὶ πό-
νων, κατὰ τὸν Ἐπίχαρμον, πωλοῦσιν ἡ-
μῖν ταύτην. Ἐκ παντὸς μαθήματος ἐνι-
σχύεσαι ὧ μαθητὰ, πρὸς τὴν ἀρετὴν, διό-
τι πάντα εἶναι μορφωτικά. Ἄλλ' εἰδικώ-
τερον ἐνωτίσθητι τάδε.

Μετὰ τοῦ θεολόγου μανθάνεις τὸ φι-
λάλληλον καὶ τὴν μὴ προσήλωσιν εἰς μό-
νην τὴν ὕλην, ὅταν ἀκούῃς τὴν φωνὴν
τοῦ γλυκυτάτου μας Ἰησοῦ καλοῦντος εἰς
τὴν ἀρετὴν τὴν γηρόσασαν ἐν τῇ κακίᾳ
ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ «ἀγαπᾶτε ἀλλή-
λους» καὶ τοῦ «οὐκ ἔπ' ἄρτω μόνω ζήσε-
ται ἄνθρωπος». Ἐγκολποῦσθε τὴν ἀγά-
πην πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀκούοντες τὸ «στενὴ
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
τὴν ζωὴν». Προσκολλᾶσθε δ' εἰς τὸ κα-
θῆκον ἀναμιμνησκόμενοι τοῦ αὐστηροῦ ἐ-
κείνου «οὐκ οἶδα ὑμᾶς» τοῦ ἐκσφενδονη-
θέντος πρὸς τὰς ὀλιγώρους παρθένους.
Μανθάνετε μετ' αὐτοῦ τὴν ἀρμονίαν τῆς
ἰθρησκείας πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ πολ-
λαπλᾶ ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ καθήκοντα.

Χειραγωγούμενος ὑπὸ τοῦ ἑλληνιστοῦ
σου θὰ ἐντυφῆσῃς εἰς τὸν ἀνεφίκετον
κάλλους ἀρχαῖον κόσμον. Θὰ ἐέλθῃς εἰς
τὸν πολυκόρυφον Ὀλυμπον καὶ θὰ συνε-
στιαθῆς μετὰ τῶν θεῶν, θὰ συγχορεύσῃς
μετὰ τῶν Μουσῶν φορμίζοντας τοῦ Ἀ-
πόλλωνος, ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ ἀοιδοῦ
τῆς Ἰωνίας. Θὰ συνυμνήσῃς τοὺς Ὀλυμ-
πιονίκας μετὰ τοῦ κύκνου τῆς Κασταλίας.
Θὰ φρικιάσῃς, θὰ ἐλεήσῃς, θὰ κλαύσῃς
μετὰ τοῦ τραγικοῦ Εὐριπίδου. Θὰ διδα-
χθῆς τὴν δύναμιν τοῦ ἀγράφου θεοῦ νό-
μου ὑπὸ τῆς Ἀναιγόνης τοῦ Σοφοκλέους,
θὰ ἐνθουσιασθῆς ἰερὸν ἐνθουσιασμόν μετὰ
τοῦ Αἰσχύλου ἀκούων τὸ « Ἴτε παῖδες Ἑλλή-
νων, ἐλευθεροῦτε πατρίδα ». Θὰ ἐμπλησ-
θῆς θαυμασμοῦ ἐκ τῶν ἐκπληκτικῶν τοῦ
πατρὸς τῆς ἱστορίας διηγήσεων. Θὰ θρη-
νήσῃς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐμφυ-
λίων διχονοιῶν ὑπὸ τὴν πλάτανον τῆς
Σκαπτῆς Ὑλῆς μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀλόρου.
Συγκεκινημένος θὰ κροασθῆς εἰς τὴν Ἀ-
γορὰν ἢ τὴν Πνύκα τὸν Δημοσθένη καὶ

τὸν Περικλέα μουσουργοῦντας ἐπιταφίους
τῶν ὑπὲρ πατρίδος πιπτόντων. Μετὰ τοῦ
Πλάτωνος θ' ἀνέλθης εἰς τὸν κόσμον τῶν
Ἰδεῶν καὶ μὲ ἠνωθωμένας τὰς τρίχας θ'
ἀκούσης τὸν υἱὸν τῆς Φαιναρέτης μελω
δοῦντα ἐν τῇ εἰρκτῇ τὴν προτεραίαν τοῦ
θανάτου του τὸν ὑψηλειέστατον πρὸς τὴν
Πατρίδα ὕμνον, ὃν ποτε ἀνθρώπινα χεῖλη
ἐμελώδησαν. Μητρός τε καὶ πατρός καὶ
τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον
ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον
καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ
παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσιν». Ἀλλὰ
μήπως δὲν σε χειραγωγοῦσιν εἰς τὴν ἀρε-
τὴν ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἀριανός, ὁ
Πλούταρχος, ὁ Λουκιανὸς καὶ πᾶσα ἡ λοι-
πὴ χορεία τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀρχαίου
ἐλληνικοῦ πνεύματος;

Δὲν ἐπιτρέπει ὁ χρόνος πολλὰ περὶ ἐκά-
στου μαθήματος νὰ εἶπω, αἶναι ἄλλως παρὰ
τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ μανθάνετε. Ἀλλὰ
γεύματος χάριν ὀλίγα παρατίθημι. Ἐν τῇ
Ἱστορίᾳ καθορᾶτε τὸ καθῆκον προβάλλον

ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τὴν
ἐργασίαν θαυματουργοῦσαν. Θὰ συγχαρῆ-
τε εἶθνη ἀκμάσαντα διὰ τῶν μόχθων καὶ
τῆς ἐργασίας καὶ θὰ συνθρηνήσητε διὰ τὴν
ὑποδούλωσιν καὶ ἐξευτελισμὸν αὐτῶν, διὰ
τὴν ἀδράνειαν καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς σπα-
ραγμούς. Ἀκμάζει ἡ ἀθηναϊκὴ δημοκρα-
τία, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀθηναῖος πράττει τὸ ἐ-
αυτοῦ καθήκον. Ἄλλ' ἅμα τούτου χαλα-
ρωθέντος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων κατα-
κρημνίζει τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηνῶν ὁ Λύ-
σανδρος, νικᾷ ὁ Φίλιππος ἐν Χαιρωνείᾳ
καὶ πνίγει τὴν πόλιν εἰς τὸ αἷμα ὁ Σύλ-
λας. Ἡ Σπάρτη ἦτο μὲ τοὺς Λυκουργεί-
ους νόμους τῆς τὸ σχολεῖον τῆς ἀρετῆς
καὶ κατὰ τὸν σοφὸν Διογένη ἡ ἀνδρῶνι-
τις τῆς Ἑλλάδος. Εἰσήλασεν εἰς αὐτὴν ἡ
ὑλοφροσύνη καὶ ἡ παραμέλησις τοῦ κα-
θήκοντος; Εἶδε τὸν ἐχθρὸν πρὸ τοῦ Εὐ-
ρώτα καὶ ἐστέναξεν ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ
Νάβιδος. Ἀκολουθήσατε τὸν υἱὸν τοῦ
Φιλίππου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν ἐ-
γείροντα Ἀλεξανδρείας καὶ σπείροντα τὸν

ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Ἡ ὁμόνοια καὶ τὸ
καθῆκον ἔσφζον τοῦτον. Ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ
ἡ διχόνοια κατέρριπτον εἰς ἐρείπια. Ἴδετε
τὴν Ρώμην. Ἀποβέψατε εἰς τὴν χλιετῆ
ὑπαρξιν τοῦ Βυζαντίου μας. Θρηνεῖτε ἀπὸ
τῆς ἀλώσεως μέχρι τῆς Ἀγίας Λαύρας.
Ἀναθαρσῆσατε τῇ 21, ἐνθουσιάσθητε τῷ
1912 καὶ ταπεινώθητε ἐπὶ τῇ μεταπτώσει
τοῦ 22. Ταῦτα εἶναι τὰ μαθήματα τῆς
Ἱστορίας.

Μετὰ τοῦ γεωγράφου θὰ μάθητε τὸν
κόσμον. Ἀγάννιφα καὶ ὑψικόρουφα ὄρη,
ἄγρια πελάγη, καταρράκται καὶ λίμναι,
ἄλση καὶ ποταμοί, ἀπιστεύτου πληθυσμοῦ
πόλεις, συγκοινωνίαι, πρόοδοι ἐν τῇ οἰ-
κοδομικῇ, τὰ σημερινὰ τῆς ἀνθρωπίνης
δραστηριότητος θαύματα, θὰ τεθῶσιν ἐνώ-
πιόν σας.

Ὁ συμφιλοσοφῶν μετὰ σοῦ καθηγητῆς
θὰ σε διδάξῃ τὸ γινῶθι σαυτὸν. Τί ἐπιθυ-
μεῖς, τίνων ὀρέγεσαι, πῶς χαίρεις, πῶς
πᾶσχεις, πῶς συλλογίζεσαι. Ὁ μαθηματι-
κὸς θὰ σου ὀξύνῃ τὸν νοῦν, θὰ σε συνη-

θίση ἐν τῇ τάξει καὶ ἀκριβείᾳ, θά σου θέ-
ση τὸν ἀσφαλῆ κανόνα τοῦ βίου. Ὁ φυ-
σικὸς θά σε διδάξῃ πῶς καὶ διὰ τί τρέφε-
σαι, πῶς ἀναπνέσις τί εἶναι ἡ ζωή. Θά
σε ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς πλάνης, περὶ ἀστραπῆς
καὶ βροντῆς, θά σου ἐξηγήσῃ τὸ θαῦμα
τῆς συνεννοήσεως μὲ τοὺς ἀντίποδας ἐντὸς
ὀλίγων λεπτῶν καὶ θά σε ἀναβιβάσῃ εἰς
τὸν ἑναστρον οὐρανὸν καθ' ἑσπέρην σε καὶ
τοῦ αἵθερος κυρίαρχον μὲ τὴν τελειοποι-
ησιν τῆς τέχνης τοῦ Ἰκάρου.

Ἄλλὰ διὰ νὰ μὴ σε καταπονῶ ἐπὶ πλέ-
ον, ἐν ἐπιαναλαμβάνω. Τὰ μαθήματα ἐκ-
τὸς τοῦ εἰδικωτέρου αὐτῶν σκοποῦ κατα-
τείνουσι εἰς ἓν, εἰς τὴν μόρφωσιν χαρα-
κτῆρος καὶ εἰς φρονηματισμόν, κατ' ἰδι-
αίτερον ἕκαστον τρόπον. Εἰδικὸν κατ' ἐ-
ξοχὴν μάθημα δὲν ἔχουσι ταῦτα. Πᾶσα ὁ-
μως λέξις τοῦ θεολόγου, τοῦ ἑλληνιστοῦ,
τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ μαθηματικοῦ, τοῦ φυ-
σικοῦ, τοῦ ξένην διδάσκοντος γλῶσσαν,
τοῦ γεωγράφου, πᾶν πρόσταγμα τοῦ γυ-
μναστοῦ πᾶσα ἀγομένη γραμμὴ τοῦ καλ-

λιγράφου, πᾶς τόνος τοῦ μουσικοῦ φρονηματίζου· διότι οἱ διδάσκοντες ἐμφοροῦνται ἐνθέου ζήλου ὑπὲρ τῆς ἐμπεισιτευμένης αὐτοῖς νεότητος.

Ἔοικα δὲ ταῦτα, φίλη νεότης, εἶναι ἀποτέλεσμα, ὡς εἶπομεν, κόπων, μόχθων καὶ ἰδρωτῶτος, δηλ. ἐργασίας καὶ καθήκοντος. Ὁ δρόμος σας δὲν εἶναι ἐστρωμένος μὲ πέταλα ἀπαλά ρόδων, ἀλλὰ μὲ ἀκάνθας καὶ βάτους, εἶναι δὲ τροχὺς καὶ ἀνάγιγες. Ὅταν ὁμως διανυσθῆ ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ, παρασκευάζει ἀνθρώπαρτον ἀληθῶς δρόμον, εἰς ὃν ἡ Πατρὶς ὡς σύνολον εὐημεροῦσα βαδίζει. Μὴ ἐλπίζετε δὲ πλὴν τοῦ Θεοῦ ἐπ' οὐδένα ἄλλον, ἢ ἐφ' ἑμᾶς αὐτούς. Τὴν πρόοδον προσδοκῶμεν μὲν ἐκ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὴν παρασκευάζομεν μόνοι, ἐργαζόμενοι μὲν πνευματικῶς, ἐνισχύοντες δ' ὁμως καὶ τὴν σωματικὴν ἐργασίαν, παραλλήλως. Τὰ ἔθνη μεγαλύνονται καὶ προάγονται, ἐὰν παρὰ τὴν φωνὴν καὶ τὴν γραφίδα τοῦ ἐπιστήμονος ὀργῶνῃ τὸ ἄριστον τὴν γῆν, σφυ-

ρηλατῆται ὁ χάλυψ καὶ σφυρίζη ὁ ἀτμός
ἐὰν παρὰ τὸν λόγιον θεραπεύεται καὶ ὁ
κερδῶος Ἑρμῆς. Τότε δὲ γεννῶνται εὐ-
χυμοὶ καρποί, ἐπέρχεται ἀδρός καὶ πλού-
σιος ἀμητός. Τὰ γράμματα δὲ ἀναμφισ-
βητήτως ἄγουσιν εἰς ταῦτα. Δικαίως ἄρα
ἐβροντοφῶνει ὁ Εὐριπίδης.

Ὅστις νέος ὢν τῶν Μουσῶν ἀμελεῖ
Τὸν τε παρελθόντι ἀπόλωλε χρόνον
Καὶ τὸν μέλλοντα τέθνηκε.

Πρὶν δὲ περὶ τὴν ἀτεχνον ταύτην
περὶ τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων ἐρη-
νεῖάν μου ἀποτείνομαι καὶ πρὸς ὑμᾶς,
καλαὶ μου κηραίδες, μαθήτριάι τοῦ Γυ-
μνασίου. Επισχεῖτο ἄλλοτε ὁ κόσμος διὰ
τῆς μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ φύλου
ὑμῶν, μονονουχὶ δ' ἐπικίνδυνον ἐθεώ-
ρουν ταύτην διὰ τὸν προσορισμὸν ὑμῶν.
Ἡ ἀχλὺς ἐκεῖνη διελύθη. Ἡ δρᾶσις τῆς
γυναϊκὸς καὶ τῆς νεάνιδος σήμερον ἀπι-
δεικνύει τὸ ἐσφαλμένον τῆς γνώμης ἐκεί-
νης. Ἐνδυναμώνει δὲ τὴν ἐναντίαν ὅτι
διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παντοίας δι

δασκαλίας θὰ μορφώσωμεν τὰς συνεργά-
τιδας τοῦ βίου ἐν ταῖς ποικίλαις αὐτοῦ
ἐμφανίσεσι. Γὰρ χρηστὰς τοῦ μέλλοντος
οἰκοκυράς, τὰς ἀφωσιωμένας οἰκοδεσποί-
νας, τὰς στοργικὰς μητέρας, τὰς τρυφε-
ρὰς ἀδελφάς, τὰς φρουροὺς καὶ φύλακας
τοῦ ἀσπίλου οἴκου, τὰς τροφούς καὶ ὀδη-
γοὺς τῆς μελλούσης γενεᾶς, τὰς διδασκά-
λους τῶν πρώτων φθόγγων εἰς τὴν ἀν-
θρωπότητα, τὸ χάσμα, τὸ κῆσμημα τὴν
εὐλογίαν τῆς οἰκογενείας, μόνον ἐν ὑμῖν
μεμορφωμέαις θὰ εὔρωμεν. Προσηκόν-
τως μορφούμεναι, ἀγαπηταί μου μαθή-
τριαί, θὰ δικαιώσητε τὸν Ἀλεξιν εἰπόντα
Ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς εἰδόσι τὰ θεῖα οὐκ ἔστι μεί-
ζω μητρὸς παντί».

Ταῦτα εἶχον νὰ εἶπω πρὸς σέ, γυμνα-
σιακὴ μου νεότης, καὶ νὰ σε παρακαλέσω
νὰ τα ἐνστερνιθῆς προπαρασκευάζουσα τὴν
ἄτομικὴν σου καὶ τὴν τῆς Πατρίδος εὐδαι-
μονίαν, ἣτις ἀπὸ σᾶς τὴν περιμένει καὶ
ὄχι ἀπὸ ἡμᾶς, τῶν ὁποίων τὸ στάδιον
λήγει. Ὁ δὲ Θεὸς εἶθε νὰ εὐλογῇ τὸ ἔρ-

γον ἡμῶν. διὰ νὰ κατασιῆτε οἱ ἄσραγεῖς ἐν τῷ μέλλοντι προμαχῶνες τῆς Πατρίδος ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ἀπὸ σᾶς δὲ ἀπολύτως ἐξαρτᾶται νὰ ἔχωμεν ἐν τῷ μέλλοντι οὐχὶ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ : ἀληθεῖς Χριστιανούς, φιλονόμιους πολίτας, φιλοπόνους τῶν ἐπιστημῶν ἐργάτας, σιραιὸν ἐρωτῶντα ποῦ εἶναι ὁ ἐχθρός, οὐχὶ δὲ φυγομαχοῦντα ἢ λιποτάκτιν, δηλαδὴ τὸ πᾶν. Τοῦτο δὲ θὰ κατορθωθῆ. ἐὰν γινόμενοι κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ ἐγκρατεῖς τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ ἔξαστοῦς τοῦ Γυμνασίου κύκλου μαθημάτων ὀπλισθῆτε δεόντως διὰ τὸν βιοτικὸν ἀγῶνα. Διὰ νὰ κατασιῆ δ' εὐχερέστερος ὁ ὀπλισμὸς ὑμῶν οὗτος, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ καλυφθῆ καὶ ἡ γυμνότης τοῦ σχολείου ἡμῶν δι' ὠφελίμων καὶ οὐσιωδῶν συμπληρωμάτων εἰς λόγον σκευῶν, βιβλίων καὶ παντοειδῶν ὀργάνων.

Τὸ σχολεῖόν μας ἔχει σήμερον τοὺς γυμνοὺς μόνον τοίχους καὶ τὰ θρανία, οὔτε ἐπιδεικτικὸν καὶ ἀνωφελῆ στολισμὸν ἔχον,

ἀλλ' οὔτε χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον. Καὶ
θά μοι παρατηρήσῃ μὲν εὐγνωμονέστερός
τις μαθητής. « Ἀντισήκωμα τῆς γυμνότη-
τος τοῦ σχολείου ἔχομεν τὴν σοφὴν τῶν
διδασκάλων ἡμῶν γλῶσσαν, τὴν ἀδάμα-
στον θέλησιν, τὸν ἔνθεον τούτων ζῆλον. »
Ἐπαινῶ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀποδέχομαι
ὡς ἀβρᾶν μὲν καὶ εὐγενῆ πρὸς ἐμὲ φιλο-
φρόνησιν, δικαιοσύνην δὲ καὶ εὐθαρσῆ ἀ-
λήθειαν ὡς πρὸς τοὺς πεφιλημένους μοι
συνεργάτας, ᾧ ὄντως ἡ παντοδατὴ σο-
φία μετὰ τῆς ὀφωσιωμένης δραστηριότη-
τος θ' ἀναπληροῖ ἐν μέρει τὴν ἔλλειψιν
ὀργάνων καὶ σκευῶν.

Ἄλλὰ θὰ ἦτο τάχα ἀδύνατον, ἀγαπη-
τά μου παιδιά, νὰ ἐκλίπη ἀπὸ τὸ σχολεῖ-
όν μας ἡ ἔλλειψις αὕτη; Ἡ τοῦλάχιστον
ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ σήμερον θεραπεία τις; Ὁχι.
Δὲν εἶναι ἀδύνατον. Δὲν ζητοῦμεν δ' ἄλ-
λως τὸ τέλειον αὐθωρεῖ. Ἀπαρχὴν προσ-
φορᾶ; ζητοῦμεν ὑπὲρ τοῦ Γυμνασίου μας
ἀποδεχόμενοι καὶ τὸν ὀβολὸν τοῦ πένητος
γονέως ἢ κηδεμόνος καὶ τὸ τάλαντον ἔ-

κείνου, οὗ τὸ ἔργον ἠύλογηθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγένετο πλούσιος. Δὲν θὰ δυσκολευθῆ βεβαίως οὗτος, διὰ νὰ καταστήσῃ ἀρτιωτέρον τὴν παιδείαν τῶν προσφιλοῦν αὐτοῦ τέκνων διὰ τῶν τεχνικῶν τῆς διδασκαλίας μέσων, νὰ γίνῃ εὐεργέτης τοῦ Γυμνασίου τῶν τέκνων του. Πτωχὸς καὶ πένης ἵνα παρωδήσω τὸν Δαβὶδ εἰμὶ ἐγώ. Καὶ ὑπαισχύνομαι δι' ὅτι τολμῶ. Ἀλλὰ θὰ τολμήσω τοῦτο. Ἐκ τοῦ πενιχοῦ μου βαλαντίου, γνησίως διδασκαλικοῦ, προσφέρω ἑκατὸν δραχμάς. Πείθομαι δ' ὅτι πολλῶ ἀνώτερα ποσὰ θ' ἀναγράψωσιν ἐν τῷ ἐμῷ καταλόγῳ οἱ εὐποροὶ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων Ἴσως δὲ ἀναφανῆ καὶ τις συμπολίτης εὐεργέτης τοῦ Γυμνασίου μας πρόθυμος νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομά του πρὸς τοῦτο διὰ γενναιοφροσύνης προσεγγιζούσης πρὸς τοὺς μεγάλους τοῦ Ἔθνους εὐεργέτας.

Λιὰ τὸ οἴκημα ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ καταστάσει, στεγάσαν ἡμᾶς ἐν σχετικῇ εὐρουχωρίᾳ, θεωρῶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω

τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς γυμνασιακῆς νεο-
λαΐας πρὸς τοὺς παρασχόντας τοῦτο. Εὐ-
γνωμονοῦμεν τὸν καλὸν μας Γενικ. Διοι-
κητὴν, τὸν ἐργάτην τοῦ ἐθνικῶς ἀγαθοῦ,
ὅπου ἐτάχθη ἢ ταγὸς ἢ κατώτερος ὑπερ-
ασπιστῆς τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Πᾶ-
σάν μου παράκλησιν φιλοφρόνως καὶ προ-
στατευτικῶς ἐξετέλεσεν ἐπιταχύνσας δι' ὧν
ἔδωκε διαταγῶν τὴν ἑναρξιν τοῦ ἐνταῦθα
ἔργου ἡμῶν. Εὐχαριστοῦμεν τὴν Νομοσ-
χίαν διὰ τὴν ταχεῖαν ἐγκατάστασιν τῶν
προσφύγων ἀλλαχοῦ, ἵνα κενωθῆ τὸ οἴ-
κημα καὶ τὸν κ. Δήμαρχον διὰ τὴν ἀπο-
λύμανσιν. Πολλοὺς δ' ὁμολογοῦμεν χάρι-
τας τῷ Σεβ. Γεν. ἡμῶν Ἐπιθεωρητῇ, ὅ-
λως ἀφωσιωμένῳ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, ἀό-
κνως δι' ἐπικουρήσαντι πρὸς ταχυτέραν
κατάληψιν τούτου καὶ ἐφοδιασμὸν δι' ἐ-
παρκῶν ὁποσδήποτε θρανίων. Πιστῶν
τῶν σεβαστῶν τούτων ἀρχῶν προσδοκῶ-
μεν τὴν συνέχισιν τῆς προστασίας τοῦ Γυ-
μνασίου μας πρὸς εὐπροσωποτέραν παρῶ-
στασιν αὐτοῦ.

Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ Α' Γυμνασίου ἐπιλαν-
θανόμεθα. Ἐπὶ μακρὸν φιλοξενηθέντες
ἐν αὐτῷ διαταγῇ τοῦ Σ. Ὑπουργείου συν-
ναδελφικῆς ἐτύχομεν περιποιήσεως ὑπό-
τε τοῦ προϊσταμένου καὶ τῶν λοιπῶν συ-
ναδέλφων, συμβοηθούμενοι ὅπαντων νὰ
λειτουργῇ κ' νομικῶς ὡς οἶόν τε καὶ τὸ
μηδὲν ἕτερον ἔχον ἐκτὸς μαθητῶν καὶ
καθηγητῶν Β' Γυμνάσιον, καὶ ν' ἀπολαύη
μέρους τῆς χλιδῆς καὶ τοῦ πλούτου τού-
του.

Καὶ ἤδη ἀπερχόμενοι, ἀγαπητοὶ μαθη-
ταί, εἰς τοὺς οἴκους σας μνημονεύετε ὧν
εἶπον ὑμῖν ὅτι: ἀφ' ὑμῶν ἐξαρτᾶται νὰ ἐ-
φοδιασθῇ καὶ τὸ Β' Γυμνάσιον διὰ τῶν
ἀπαραιτήτων διδακτικῶν ὀργάνων καὶ
σκευῶν. χάριν τῆς πληρεστεράς μορφώσεώς
σας. Πείσατε τοὺς γονεῖς σας ὀλίγα ἀντι-
τῶν πολλῶν, ἃ ἔχουσι, καὶ καλῶς ποιοῦν-
τες ἔχουσιν, ὡς ἔλεγεν ὁ Δημοσθένης, νὰ
συνεισενέγκωσιν Οὔτω δὲ κατὰ προσεχῆ
ἄλλην, ἀθόρυβον ὡσαύτως, ἐορτὴν ἢ
κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν Ἀπολυτηρίων,

νά παρουσιάξῃ καὶ ἐξωτερικῶς τὸ Γυμνάσιόν μας ἀλλοίαν τῆς σημερινῆς ὄψιν, προσεγγίζουσαν κάπως τὴν ἐσωτερικὴν. Μὲ πόσῃ δὲ χαρᾶν θὰ ἐνεκωμιάζον ἐν εἰδικῇ ἑορτῇ μέγαν τινὰ εὐεργέτην τοῦ Γυμνασίου ἀποκαλύπτον τὸ χρυσοῦν αὐτοῦ ὄνομα εἴτε ἐπὶ πλουσίας βιβλιοθήκης φερωνύμου, εἴτε ἐν πλήρει συλλογῇ φυσικῶν καὶ χημικῶν ὀργάνων, εἴτε ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν πινάκων, εἴτε πάσης ἄλλης συλλογῆς διδακτικῶν ὀργάνων, δι' ὧν θὰ ἐφθάνεν εἰς τὸ τέλειον ἡ ἐργασία ἡμῶν! Εἶθε νὰ ἐπιφανῶσι τοιοῦτοι φιλόμουσοι εὐεργέται τῆς πνευματικῆς ὑγείας καὶ ζωῆς, πολὺ ἐπαινετώτεροι βεβαίως τῶν εὐεργετῶν ἀχρήστων ὄντων δι' ἡλικίαν καὶ νόσους, καὶ προϊστάμενός τις τοῦ Β' Γυμνασίου νὰ τονίσῃ πρὸς τιμὴν αὐτῶν τὸν προσήκοντα ὕμνον.

Ἐν Χανίοις 4 Φεβρουαρίου 1924.

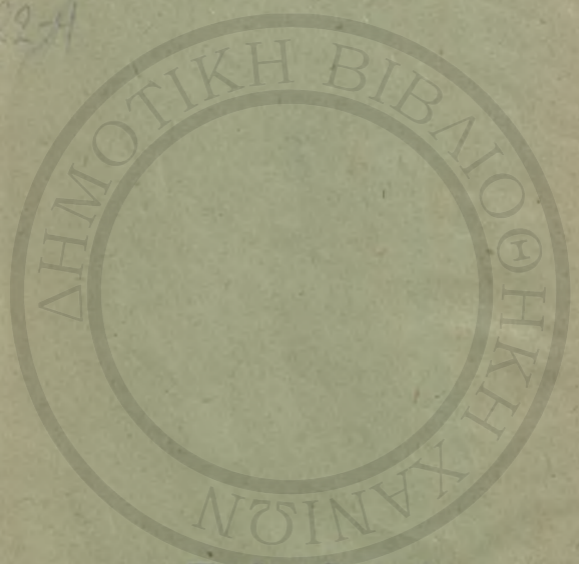
ΕΜΜ. ΓΕΝΕΡΑΛΙΣ

36/18

16/8
610
22-4

Τεμάτιο δραχμῆς

Πωλεῖται ὑπὲρ τοῦ Γυμνασίου

